herpy

PILGIFTSGRODOR

Summers' Poison Dart Frog

Ranitomeya summersi

Ranitomeya summersi är en liten, dagaktiv pilgiftsgroda på 16-21 mm från Huallagadalen i Peru, orange eller kopparfärgad med svart marmorering och en svart mask över ögonen. Arten är hotad i naturen, äggen är svåra att hitta, och grodorna är snabba och skygga, så den passar bäst för en hållare med erfarenhet av pilgiftsgrodor.

Familj: Dendrobatidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**16-21 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-26 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt**
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**4-9**
Kläckning	**10-14 dagar**
Larvtid	**60-80 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Vaktar äggen och bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Ranitomeya summersi hör till de minsta pilgiftsgrodorna, de så kallade "thumbnails", men är stor med släktets mått mätt. Vuxna djur mäter 16-21 mm från nos till kloak, och de största honorna når omkring 21 mm. Det finns ingen tydlig skillnad i längd mellan könen, men honorna är rundare och bredare, eftersom de lägger ägg om och om igen.

Huvud, kropp och ben är orange, gulorange eller kopparfärgade med svart marmorering som kan se ut som fläckar eller band på rygg, huvud och ben. Ett svart märke över ögonen fortsätter förbi trumhinnan och gör att djuret ser ut att bära mask. Arten varierar inte mycket i färg.

Arten beskrevs 2008 av Brown, Twomey, Pepper och Sanchez-Rodriguez och räknades före det som en underart till *Ranitomeya fantastica*. Det vetenskapliga namnet hedrar herpetologen Kyle Summers. Den har också förts som *Dendrobates summersi*. Den bandade formen av *R. imitator* härmar arten, så de två kan se förvillande lika ut. Lätet avslöjar skillnaden: hanen av *R. summersi* har ett mjukt, surrande läte som bara hörs på under 1 m avstånd, medan *R. imitator* ropar så högt att det hörs på 5 m avstånd. Hanen sitter gärna fritt framme när han ropar och surrar i upp till 5 sekunder åt gången när han letar efter en hona.

Hudgift: *R. summersi* bildar inte sitt gift själv. Vilda pilgiftsgrodor tar upp alkaloider från små leddjur i födan och lagrar dem i huden. För just den här arten är giftigheten i naturen inte dokumenterad, och uppgiften mild är lånad från släktet, där giftet är måttligt jämfört med de stora pilgiftsgrodorna. Uppfödda djur som får bananflugor och hoppstjärtar saknar giftet. Ändå bör grodorna inte hanteras, och du ska tvätta händerna efter arbete i terrariet.

I fångenskap lever arten 5-10 år.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Utbredning och livsmiljö

Ranitomeya summersi finns bara i centrala Peru, i regionen San Martín, i det mellersta avrinningsområdet för floden Huallaga. Den är ganska vanlig kring Sauce och Chazuta och finns också sydväst om Callanayacu, men alla kända fynd ligger inom ett litet område i San Martín. Arten har setts från omkring 180 till 700 meters höjd. Utbredningen gränsar till nationalparken Cordillera Azul och det regionala naturområdet Cordillera Escalera, men arten är inte registrerad i någon av dem, och inga kända bestånd ligger i ett skyddat område.

Utbredningen är liten och splittrad. Arten bedöms som starkt hotad (EN) på IUCN:s rödlista, eftersom skog röjs för småbruk och större jordbruk, och eftersom djur samlas in för djurhandeln. Nästan alla djur som hålls utanför Peru kommer från insamling omkring 2001 eller är avkomma efter sådana djur.

> **Naturlig utbredning:** Peru.

LIVSMILJÖ

Ranitomeya summersi lever i torr primär och sekundär skog vid bergens fot, på 180-700 meters höjd. Skogarna här är väsentligt torrare än de flesta andra livsmiljöer för släktet i centrala Peru, och det är förmodligen därför grodan nästan alltid håller sig nere vid den fuktiga skogsbotten. Den är dagaktiv och jagar små leddjur i lövet och den låga vegetationen. Den finns ofta nära vattendrag och dammar eller ända ut till kanten av långsamt flytande vatten, men simmar dåligt.

Äggen läggs i lövlagret eller mellan blad som ligger tätt ihop. När de har kläckts bärs grodynglen till små vattensamlingar, först och främst hål i träd och bladvecken på växter av släktet *Dieffenbachia*. Exakta siffror för temperatur, luftfuktighet och torrtid i naturen är inte dokumenterade.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par eller en liten trio av *R. summersi* kan hållas i ett terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Ett enstaka djur kan hållas i ett något mindre terrarium, och ungdjur kan gott gå flera tillsammans tills de blir könsmogna. Arten lever mest nere vid marken, så golvyta och ett tjockt lövlager betyder mer än extra höjd.

Inred terrariet som en glänta i regnskogen. Lägg ett dräneringslager nederst, därefter en fuktbevarande botten och ett tjockt lager vissna blad. Klä bakväggen med kork eller liknande, och plantera tätt med klätterväxter och små bromelior, som ger både skydd och vattensamlingar. Arten är kräsen med äggläggningsplatsen och väljer helst blad som ligger tätt ihop, så ge många vågräta ytor och gömställen. Svarta filmburkar som ligger på sidan med en smal springa kan användas som äggläggningsplats. Hoppstjärtar och små gråsuggor i botten håller botten ren och är samtidigt foder. Ett bioaktivt terrarium är därför ett bra val.

Vuxna djur är som regel inte aggressiva, och en blandad grupp kan fungera, men det kan ändras från djur till djur. Gruppen bör ha fler hanar än honor. Vill du hålla fler än tre, räkna med minst 4 liter extra utrymme per djur, och var beredd på att ta ut ett djur om det uppstår slagsmål. Håll bara en form av arten i terrariet, och sätt aldrig ihop olika arter av *Ranitomeya*, så att

du undviker korsningar.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Håll terrariet på 21-26 °C på dagen och 18-21 °C på natten. Temperaturen får inte komma över 27 °C under längre tid, och över 29 °C är livsfarligt. Arten tål värme sämre än kyla.

Extra värme behövs sällan, och ljuset till växterna räcker ofta. Ställ aldrig terrariet i direkt solljus, eftersom temperaturen bakom glaset blir livsfarlig på kort tid. Se upp för luftkonditionering och element i rummet och mät med en digital termometer både nere och uppe. En sval viloperiod är inte dokumenterad för arten.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 70-100 %. En bra rytm är nära 100 % morgon och kväll och 70-75 % mitt på dagen, så att terrariet kan torka upp lite mellan sprayningarna. Grodorna kan kortvarigt klara omkring 50 %, men bara om de har rent vatten att sitta i.

Spraya dagligen, gärna morgon och kväll, med osmosvatten eller regnvatten. Se till att luften byts lätt, så att den inte blir stillastående och mögelhaltig, men utan korsdrag, för torr rumsluft stressar grodorna. Är terrariet för torrt gömmer sig grodorna och tappar vikt.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En låg vattenskål eller en bromelia med vatten i bladvecken räcker. Grodorna simmar dåligt, så vattnet får inte vara djupare än att den minsta grodan kan sitta i det med huvud och överkropp ovanför vattnet. 1-2 cm är en lämplig nivå, och skålen ska ha en lätt väg upp. Byt vattnet när det blir grumligt, och använd osmosvatten, regnvatten eller avkloverat kranvatten. Amfibier tar upp ämnen genom huden, så använd aldrig tvål eller rengöringsmedel i terrariet; skölj i stället med varmt vatten.

Grodyngel som tas från föräldrarna hålls var för sig i små behållare med rent vatten i samma temperatur som terrariet, eftersom grodyngel av släktet *Ranitomeya* kan äta varandra. Djupet anges här som för släktet i övrigt och är inte dokumenterat särskilt för arten.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

LJUS OCH UVB

R. summersi är dagaktiv, och ljuset är först och främst till för växterna. Ge 12-14 timmars ljus om dagen och mörker på natten. Det är inte dokumenterat att arten behöver UVB. Väljer du ändå en svag UVB-källa, se då till att det finns massor av skugga, så att grodorna själva kan välja. Högeffektivt ljus kan höja temperaturen, så använd en fläkt eller en timer om terrariet blir för varmt.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Grundfodret är små levande leddjur. Ungar och unga djur tar vinglösa bananflugor (*Drosophila melanogaster*), och stora vuxna kan också ta den större *D. hydei*. Hoppstjärtar är ett bra tillskott och framför allt en hjälp för de små ungarna, och små gråsuggor kan också ges. Utfodra dagligen med precis så mycket att det är uppätet till nästa utfodring. Grodorna är skygga och svåra att utfodra, så foderdjuren ska finnas tillgängliga hela tiden. En färsk och stabil tillgång är viktigare än stora mängder.

Bananflugor och hoppstjärtar är inte komplett föda i sig, så damma foderdjuren med ett vitamin- och mineraltillskott. Följ tillverkarens anvisning, eftersom vissa vitaminer är skadliga i stora doser. Starta foderkulturerna innan grodorna flyttar in. Inhemska myror duger inte som foder.

BETEENDE OCH HANTERING

R. summersi är dagaktiv, snabb och ofta skygg, men kan bli djärvare när den har vant sig vid terrariet. Man ser mest av dem i ett tätt beväxt terrarium med gömställen. Hanen kallar från en öppen plats med ett mjukt surrande läte. Paren hittar varandra utan egentlig amplexus. Det som liknar parning är ofta två djur av samma kön i gräl.

Grodorna bör inte hanteras. Huden är tunn och genomsläpplig, och rester av tvål, kräm och olja från händerna kan skada dem. Ska en groda flyttas, lock in den i en genomskinlig hink eller använd pudderfria handskar. Om en groda kommer ut ska den fångas snabbt, för den gömmer sig och torkar ut inom kort tid. Håll utkik efter djur som hela tiden gömmer sig, tappar

vikt eller blir jagade, och flytta dem i tid.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen liknar varandra, men vuxna honor är rundare och bredare än hanarna, och bara hanen kallar. Könsbestämning av små djur är svår, och ungar kan inte könsbestämmas. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade för arten. Den säkraste vägen till ett par är att börja med minst fyra ungar och låta dem hitta varandra.

PARNING

Hanen sitter fritt framme och kallar med ett mjukt, kort surrande som upprepas i upp till 5 sekunder när han letar efter en hona. Är honan intresserad följer hon efter honom runt i terrariet, och paret drar sig tillsammans tillbaka till ett lugnt ställe, ofta i en bromelia. Arten räknas som svår att få att föröka sig, och den är kräsen med äggläggningsplatsen.

Stabil temperatur, hög luftfuktighet och gott om foder är det viktigaste. En utlösande faktor som vinterdvala är inte dokumenterad för arten.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger 4-9 ägg åt gången i lövlagret eller mellan löv som ligger tätt ihop. Äggen är mycket svåra att hitta. Hanen rengör och vaktar dem tills de kläcks.

När äggen har kläckts kommer de vuxna tillbaka, och hanen bär grodynglen på ryggen till en låg vattensamling, t.ex. mitten av en fuktig bromelia, ett litet vattenhål i växterna eller en filmburk med vatten. Det är inte dokumenterat att honan matar grodynglen med ägg hos den här arten. Grodynglen kan växa upp i terrariet, men det säkraste är att ta bort dem när hanen har lämnat av dem.

Håll grodynglen var för sig i små behållare med rent vatten och lite löv. Mata med fint grodyngelfoder, krossat torrfoder för akvariefisk och alger.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 10-14 dagar. Från kläckning till metamorfos går det omkring 60-80 dagar. När frambenen kommer fram slutar grodynglet äta. Sänk vattenståndet, lägg en bit kork på vattenytan så att det kan krypa upp, och flytta det till en behållare med god landdel när svansen håller på att tas upp.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade grodorna är pyttesmå. Håll dem i en liten, fuktig uppfödningsbehållare med vissna blad, kork och en låg vattenskål. Utfodra dagligen med hoppstjärtar och de minsta bananflugorna, och damma fodret lätt med vitaminer och mineraler. Hoppstjärtar är en stor hjälp de första veckorna.

Ungar kan gå tillsammans i en liten grupp av jämnstora djur. När de närmar sig könsmognad ska du hålla utkik efter aggression och dela upp dem i par eller trior.

Hälsa och vanliga misstag

R. summersi är känslig för fel klimat, och de flesta problem beror på skötseln:

- Värme över ca 27 °C, till exempel från sol genom ett fönster, ger stress, aptitlöshet och i värsta fall döden. Över 29 °C är livsfarligt.
- Ett för torrt eller för vått och stillastående terrarium ger torra djur, hudinfektioner och mögel.
- Foderdjur utan vitamin- och mineraltillskott ger försvagade ben, särskilt hos honor som lägger många ägg.
- En mager groda utan rund mage kan bero på för lite foder, parasiter eller konkurrens. Kontrollera att alla djur får mat.
- Slagsmål mellan djur av samma kön. Ta bort ett djur om det uppstår aggression.

En frisk groda har hel hud utan sår eller röda, svullna områden, särskilt kring kloaken och på insidan av bakbenen. Isolera djuret, och sök snabbt en veterinär med kunskap om amfibier om det slutar äta, blir slött eller får sår eller svullnader.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.